

ВИСНОВОК. Для вдосконалення підготовленості висококваліфікованих баскетболістів на сучасному етапі розвитку спорту вищих досягнень необхідна систематизація існуючих знань, найбільш ефективних методик та їх практичної реалізації в навчально-тренувальному та змагальному процесах в єдиний комплекс з урахуванням тенденцій розвитку сучасного баскетболу (в першу чергу, мова йде про вплив глобальних чинників уніфікації національних систем підготовки та їх подальшої інтеграції в кращих міжнародних центрах підготовки).

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК ґрунтуються на вивченні впливу глобальних чинників спорту вищих досягнень на процес багаторічної підготовки висококваліфікованих баскетболістів.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Дорошенко Э. Показатели технико-тактической деятельности как фактор управления подготовкой баскетболистов высокой квалификации / Э.Дорошенко // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – №1. – С. 17-22.
- 2.Желязков Ц. Основи на спортната тренировка / Ц. Желязков, Д. Дашева. – София: Гера арт, 2011. – 432 с.
- 3.Матвеев Л. Общая теория спорта и ее прикладные аспекты / Л. Матвеев. – М.: Советский спорт, 2010. – 340 с.
- 4.Платонов В. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение / В. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2013. – 624 с.
- 5.Bompa T. Periodization: theory and methodology of training / T. Bompa, G– USA: Human Kinetics Publishers, 2009. – 480 p.
- 6.Fearnhead P. On estimating the ability of NBA players / P. Fearnhead, B.Taylor // Journal of Quantitative analysis in sports. – 2011. – V.7: issue 3. – P. 112-119.
- 7.Lopes C. Effect of a physical training season applied on a U-19 male basketball team / C. Lopes, G. da Mota, C. Dechechi, L. Tessutti, L. Galatti // International Journal of Sports Science. – 2012. – № 2(4). – P. 32-35.
- 8.Okazaki V.H.A. Increased distance of shooting on basketball jump shot / Victor Hugo Alves Okazaki, André Luiz Félix Rodacki // Journal of Sports Science & Medicine. – 2012. – № 11. – P. 231-237.

Тодорова В. Г.

Львівський державний університет фізичної культури

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ВИДАХ СПОРТУ З ВИСОКИМИ ВИМОГАМИ ДО ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У даній роботі, зроблено спробу дослідити місце хореографії в структурі змагальної діяльності у видах спорту з високими вимогами до хореографічної підготовки. Проаналізовано складність змагальних програм найсильніших спортсменів світу; визначено, що змагальні програми відрізняються не тільки бездоганним виконанням, а й складені з урахуванням законів хореографічного мистецтва; встановлено, що хореографічна підготовленість набуває особливої значущості і повинна враховуватися в процесі систематичного відточування спортивної майстерності.

Ключові слова: хореографічна підготовка, змагальна діяльність, складно координаційні види спорту.

Тодорова В.Г. Структура и содержание соревновательной деятельности в видах спорта с высокими требованиями к хореографической подготовке. *В настоящей работе, предпринята попытка определить место хореографии в структуре соревновательной деятельности в видах спорта с высокими требованиями к хореографической подготовке. Проанализирована сложность соревновательных программ сильнейших спортсменов мира; определено, что соревновательные программы отличаются не только безупречным исполнением, но и составлены с учетом законов хореографического искусства; установлено, что хореографическая подготовленность приобретает особую значимость и должна учитываться в процессе систематического оттачивания спортивного мастерства.*

Ключевые слова: хореографическая подготовка, соревновательная деятельность, сложнокоординационные виды спорта.

Todorova V. Structure and content of competitive activity in the sports with the high standards of choreographic training. *In this work one undertook attempt to allocate the place of choreography in the emulative activity's structure for the sports with high requirements to choreographic training. The complexity of emulative programs of the most famous sportsmen of the world was analysed and it was determined that emulative programs are distinguished by perfect performance but also that they are drawn up as per principals of the choreographic art; it was defined that choreographic proficiency has specific importance and therefore it should be considered in the course of the systematic perfection of the sport skills. One can consider competitive activity as mental and physical activity managed by consciousness, and aimed by means of emulative actions for achievement of the victory over the rival in the conditions of specific confrontation and as per certain rules of competitions. The content of emulative activity compose of specific competitive actions appropriate to the rules of each particular sport. Each competitive action consists of movements consolidated into integral motor action. Mastering of emulative actions by sportsman and capability to use them efficiently during competitions form behavioral structure of emulative activity. Thus, competitive activity becomes composite part of the system of sport training and appears in one or another form during yearly cycle and in long-standing aspect as well. The aim of emulative training is to teach sportsmen to realize during the main competitions at most what they got in the course of earlier training.*

Key words: choreographic training, emulative activity, complex-coordinating sports.

Постановка проблеми. Спортивні змагання в олімпійському спорті є центральним елементом, який визначає всю систему організації, методики та підготовки спортсменів до результативної змагальної діяльності. Без змагань неможливо існування самого спорту, тому олімпійський спорт значною мірою може розглядатися як сфера знань і діяльності, що

спрямована на забезпечення функціонування та розвитку змагань [6; 11 та ін.]. Результати досліджень [5; 9; 10 та ін.] свідчать про те, що менш стабільними у виступах на змаганнях є спортсмени, які мають недоліки в хореографічній підготовленості. Стабільність техніки в психічно напружених умовах змагань, залежить від достатнього рівня спеціальної технічної, психологічної та хореографічної підготовленості, завдяки чому спортсмен може протистояти стресовим факторам змагань. У видах спорту з високими вимогами до хореографічної підготовки не потрібно безмежно розвивати свої фізичні можливості, досить високого рівня хореографічної та спеціальної технічної підготовленості для вільного і легкого виконання найскладніших елементів, яке так цінується в цих видах спорту. Тому метою нашого дослідження було дослідити місце хореографії в структурі змагальної діяльності у видах спорту з високими вимогами до хореографічної підготовки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконується відповідно до теми 2.7. Удосконалення системи фізичної та технічної підготовки спортсменів з урахуванням індивідуальних профілів їх фізичної підготовленості Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Метою дослідження було дослідити місце хореографії в структурі змагальної діяльності у видах спорту з високими вимогами до хореографічної підготовки.

Матеріали і методи дослідження: для визначення теоретичних позицій дослідження застосовано методи аналізу, синтезу, порівняння, систематизації наукових джерел з досліджуваної проблеми.

Результати дослідження та їх обговорення. Змагання є найважливішою відмінною особливістю спорту. Зміст змагань та фактори, що зумовлюють високий спортивний результат, служать основним орієнтиром при плануванні підготовки спортсменів. Змагальну діяльність можна розглядати, як керовану свідомістю психічну і фізичну активність, спрямовану з допомогою змагальних дій на досягнення перемоги над суперником в умовах специфічного протиборства і при дотриманні встановлених правил на змаганнях. Зміст змагальної діяльності становлять змагальні, специфічні дії, які відповідають правилам в кожному виді спорту. Окрема змагальна дія складається з рухів, об'єднаних в цілісну рухову дію. Змагальні дії у свою чергу можуть об'єднуватися в складні структури (зв'язки, комбінації та ін.). Освоєння спортсменом змагальних дій і вміння ефективно їх застосовувати у змаганнях формують у нього поведінкову структуру змагальної діяльності. Для успішного виступу в змаганнях необхідна спеціальна змагальна підготовка, яка повинна здійснюватися на етапах, що передають основним змаганням, в річному циклі, а також в багаторічному аспекті. Однієї тренувальної діяльності, якою б вона не була якісною, для успіху в змаганнях недостатньо. Регулярна участь у змаганнях з різними за стилем гри і рівнями підготовленості командами – обов'язкова умова для розвитку і вдосконалення у спортсменів необхідних змагальних якостей. По відношенню до основних змагань всі попередні (підводячі та контрольні) служать цілям змагальної підготовки щодо ефективного виступу в основних змаганнях.

Змагальна підготовка, таким чином, є складовою частиною системи спортивної підготовки і в тій чи іншій формі має місце протягом окремого річного циклу і в багаторічному аспекті. Мета змагальної підготовки полягає в тому, щоб спортсмени навчилися в умовах основних змагань максимально реалізувати все те, що вони засвоїли в процесі підготовки. Змагальна діяльність найбільш пріоритетна в спортивній діяльності, оскільки дозволяє виявити, яким параметрам повинен відповідати спортсмен, прагнучий стати чемпіоном. Вимоги змагальної діяльності лягають в основу програм тренувальної та позатренувальної діяльності. Отже, змагальна діяльність є заключною та підводить підсумки тренувальної діяльності [11]. Питання про вплив хореографічної підготовки на поліпшення підсумків тренувальної та змагальної діяльності розглядався в роботах Т. С. Лисицької (1984); Ф. Мореля (1971); В. Ю. Сосіної (2009), І. А. Шапіліної (2004) та ін. Згідно правилам змагань ФІЖ на період 2013-2016 рр., у сучасних видах спорту зі складною координаційною структурою одною з найважливіших вимог до змагальної діяльності є досягнення високої технічної майстерності спортсменів. Наприклад в гімнастиці це досягається вдосконаленням техніки виконання труднощів тіла (стрибки, повороти, рівноваги) і виразності виконання.

Рівень виконання індивідуальних вправ оцінюється двома бригадами суддів. Перша бригада суддів оцінює трудність (D) яка включає: труднощі тіла; комбінацію танцювальних кроків; фундаментальні та інші технічні групи рухів предметами; динамічні елементи з обертанням і кидком; преакробатичний елемент; майстерність володіння предметом; оцінка труднощів вправи. Щодо групових вправ суддями оцінюється: труднощі без обміну (трудність тіла); труднощі з обміном; комбінацію танцювальних кроків; динамічні елементи з обертанням і кидком; елементи співпраці між гімнастками; з і без обертання тіла; оцінка труднощів вправи. Друга бригада судить виконання (E), яке включає в себе артистичний компонент, наявність технічних помилок виконання. І. С. Борисенко відзначає, що пріоритет вітчизняної гімнастики обумовлений не тільки високою спортивно-технічною майстерністю, але й особливою естетичністю, яка відображається у виступах. Саме застосування засобів хореографії у підготовці гімнасток у 70-і роки стало тим «раціональним зерном», яке дозволило виділити їх за рівнем виконавської майстерності.

Напередодні кожного нового Олімпійського циклу питання про те, яким шляхом піде подальший розвиток гімнастики, найбільш гостро обговорюється фахівцями [3; 4; 12; 13 та ін.]. Поряд з традиційними питаннями про технічної складності і змісті композицій у змагальних програмах спортсменів, предметом дискусій в технічному комітеті Міжнародної федерації гімнастики є естетична сторона виконавської майстерності. Конкуренція на міжнародній гімнастичній арені припускає, що першість буде зберігатися за тими спортсменками, які зможуть поєднувати різноструктурну складність у неординарних композиціях з віртуозним виконанням і особливою виразністю, емоційністю, артистизмом. З 1974 року проводяться чемпіонати світу зі спортивною акробатики, учасниками яких є понад 30 країн. Сучасна спортивна акробатика характеризується надзвичайною складністю змагальних програм і високою майстерністю виконавців. При цьому максимально можливий рівень розвитку рухових здібностей не завжди обумовлює успішну реалізацію змагальних вправ з першої і єдиної спроби, – велике значення має хореографічна підготовка. Бурхливий розвиток акробатики в багатьох країнах, а також розгляд в даний час питання про включення акробатики в програму Олімпійських ігор, є причиною різкого загострення конкуренції на міжнародних змаганнях. З

одного боку, вдосконалення теорії та методики спортивної акробатики, розробка нових снарядів призводять до нівелювання фізичної, технічної, тактичної підготовленості спортсменів високого класу. З іншого – в кожному виді спортивної акробатики на будь-якому турнірі 3-6 пар і груп мають приблизно однаковий рівень спортивно-технічної підготовленості, але переможець завжди тільки один, який відрізняється за інших рівних доданків ще й високої хореографічної підготовленістю.

Структуру змагальних дій акробатів складають п'ять основних компонентів: техніка виконання вправи, складність програми, ритмічна структура вправи, композиційна побудова вправи, виразність рухів, що в складній взаємодії один з одним визначають змагальну оцінку.

Для парно-групових видів: загальна трудність програми, техніка виконання окремих парно-групових елементів, висота кидкових елементів, узгодженість дій партнерів, динамічність вправи, відповідність виконуваних рухів музичному супроводу, виразність окремих рухів, краса ліній спортсменів, оригінальність вправи, логічний зв'язок частин вправи, легкість виконання елементів музично-спортивної композиції.

Розвиток акробатики призвело до виникнення комбінованого виду спорту, який поєднує танець (рок-н-рол) і акробатику – акробатичний рок-н-рол. Підготовка спортсменів в акробатичному рок-н-ролі за своєю структурою відповідає змагальній діяльності в парному фігурному катанні та спортивних танцях і характеризується, насамперед, синхронністю дій спортсменів. Невід'ємною складовою однієї з змагальних програм категорії «М-клас» (основний клас) є акробатичні елементи ультра-сі. Саме ці вправи є візитною карткою акробатичного рок-н-ролу. Вони становлять найбільшу складність у підготовці кваліфікованих спортсменів в акробатичному рок-н-ролі, і базуються на хорошій базовій акробатичній підготовці, а чистота і якість їх виконання базуються на хорошій хореографічній підготовці [1].

Елементи хореографії художньої та спортивної гімнастики, акробатики поєднуються у фігурному катанні на ковзанах. Багатство форм пересування на ковзанах у цьому виді спорту дуже велике. Сучасне фігурне катання на ковзанах характеризується тривалістю за часом впливом ациклічних ритмів роботи. Виконання складних за координацією вправ відбувається під музику певного ритму і вимагає від фігуриста високої швидкості ковзання, виразності, артистичності, невимушеності. І все це здійснюється в умовах незвичайної опори тіла (лезо ковзана). Стрибки і м'яке приземлення на одну ногу в ковзанні супроводжуються багаторазовими обертаннями, що вимагає точності рухів в часі і просторі.

Фігурне катання на ковзанах – вид спорту, в якому оцінка результатів змагань залежить від точності і виразності, складності та краси рухів спортсмена при виконанні змагальних програм. У зв'язку з цим автори акцентують, що спортивні змагання є тим центральним елементом, яке визначає всю систему організації, методики підготовки спортсменів для досягнення найвищих результатів. В зв'язку з цим виникає необхідність визначення основних факторів, що обумовлюють успішність змагальної діяльності кваліфікованих фігурістів [2; 7; 8; 12 та ін.].

Г.В. Маняченко було проведено дослідження, яке включало деякі питання, що стосуються визначення та підтвердження значущості факторів, які обумовлюють успішність змагальної діяльності кваліфікованих фігурістів на етапах максимальної реалізації індивідуальних можливостей та збереження досягнень. У результаті проведеного дослідження автором було встановлено, що у фахівців, тренерів і суддів з фігурного катання на ковзанах не існує єдиної думки щодо факторів, що обумовлюють успішність змагальної діяльності спортсменів. Лише 10 осіб (40%) серед фахівців, тренерів і суддів вважають, що успішність змагальної діяльності кваліфікованих фігурістів залежить від їх рівня хореографічної та технічної підготовленості, 9 осіб (36%) віддають перевагу факторові, що характеризує стан здоров'я спортсменів, а 6 осіб (24%) вважають, що найбільш значимими факторами є ті, які обумовлюють функціональну психологічну підготовленість спортсменів. Такий підхід призвів до того, що на чемпіонаті Європи 2010 року українці, які здавалося б, знаходилися в прекрасній фізичній формі, не завоювали вищих нагород та пропустили вперед у світовому рейтингу російських і німецьких спортсменів. Одним з факторів, який знижує результативність українських спортсменів (з 4 до 9 місця), автори виділяють недостатню хореографічну підготовленість.

Змагальна діяльність з синхронного плавання передбачає виконання у воді різних фігур під музику. Чемпіонати світу з цього виду спорту проводяться з 1973 року, в програму Олімпійських ігор він включений з 1984. Змагання складаються з технічної (обов'язкової) і довгої (довільної) програм, де судді оцінюють складність і артистичність. У першому випадку спортсменки виконують певні елементи в установленому порядку. У довгій програмі ніяких обмежень в музичній або хореографічній композиції немає. Журі, що оцінює дії спортсменок, складається з двох груп суддів по п'ять чоловік у кожній: одна група оцінює техніку виконання програми, а інша – артистичність.

Вимоги до техніки виконання в синхронному плаванні дуже жорсткі. Спортсменки можуть виконувати вправи під довільний музичний акомпанемент, але вони повинні виконати всі елементи в строго встановленому порядку. Перелік необхідних (обов'язкових) до виконання елементів визначаються кожні 4 роки Технічним комітетом синхронного плавання. На виконання кожного елемента програми дуедам дається 20 секунд, командам – 50 секунд. Для довільних вправ і команди, і дуети можуть самі обирати вправи і музику. Вони повинні не тільки створити єдину композицію, але і включити в неї складні елементи. При виконанні довільної програми спортсменки також повинні використовувати всю площу басейну, змінювати в процесі темп виконання, включати нові елементи, несподівані малюнки рухів, їхню зміну, а також рухи над водою. Оцінюються 3 характеристики – правильність виконання, синхронність, складність. Спортсменки повинні знаходитися глибоко у воді, рухи повинні бути гнучкими і упевненими і повинні бути точними від початку до кінця виступу. Всі члени команди повинні синхронно міняти положення тіла, проводити поштовхи, здійснювати рух частинами тіла і переміщення. Все це досягається в результаті тривалої технічної та хореографічної підготовки. У процесі виступу оцінюється артистизм, до якого відносяться чуттєвість виконання і зовнішнє враження, виконання вправ з погляду хореографії. Також перевіряється відповідність музичного акомпанементу виконуваним рухам.

Високий рівень техніки виконання та хореографічної підготовленості дозволив українським спортсменкам вперше за багато років завоювати бронзову медаль на Чемпіонаті світу в Барселоні в 2013 році. Аналіз тенденцій розвитку змагальної програми зі стрибків у воду за останні 30 років виявив поступальне її ускладнення та удосконалення техніки виконання стрибків,

опанування «погашеним» входом у воду, зміну правил змагань і системи суддівства, введення в програму змагань синхронних стрибків з трампліну і вишки, а також стрибків з трампліну 1 метр. Для досягнення високих спортивних результатів у стрибках у воду згідно сучасним тенденціям розвитку виду спорту, необхідно використання ефективної хореографічної підготовки нарівні з усіма іншими видами підготовки. Цього можна досягти, максимально використовуючи засоби хореографії в попередньому тренувальному процесі стрибунів.

В основі управління складно координаційними рухами в польоті лежить здатність розрізняти мінімальні зміни часу. Доведено наявність тісного взаємозв'язку між показниками спортивно-технічної підготовленості і точності розрізнення часових і просторових параметрів рухів. Хореографічна підготовленість дозволяє відточити елементи стрибка, швидко проаналізувати правильність виконання і скорегувати помилки.

У елітних спортсменів хореографічна підготовленість вище, ніж у початківців. Це свідчить, з одного боку, про те, що хореографічна майстерність удосконалюється під час систематичних занять стрибками у воду, а з іншого боку, що наявність саме цієї підготовки дозволяє досягати високих спортивних результатів.

Для сучасної спортивної аеробіки також характерно ускладнення змагальної програми, що вимагає наявності високої надійності і стабільності технічної майстерності спортсменів. (С. Т. Хоулі, Б. Д. Френкс, 2000, Т. С. Лисицкая, Л. В. Сиднева, 2002). Останнє обумовлює пошук нових шляхів інтенсифікації тренувального процесу спортсменок, що може бути досягнуто при високому рівні усіх видів їх підготовленості, в тому числі й хореографічної (А. А. Боляк, 2009, А. В. Головкин, 2011). У сучасному спорті спортивна аеробіка виступає як самостійний вид спорту у складі Міжнародної федерації гімнастики (FIG) поряд з такими видами спорту як спортивна та художня гімнастика, стрибки на батуті, спортивна акробатика [5; 10; 15; 16 та ін.].

Підвищення результативності виступів на змаганнях зі спортивною аеробікою є складним тривалим процесом, результати якого детерміновані високими показниками орієнтування в просторі та часі; домірністю рухових дій; чітким відтворенням форми різноманітних рухів різних груп складності; рівнем сформованості раціонального рухового ритму, а також іншими умовами та факторами [1; 3; 4; 10; 16 та ін.].

Композиції програмних виступів у спортивній аеробіці включають в свій зміст різноспрямовані рухові дії, стрибки і стрибкові з'єднання значної складності, виконання яких пов'язане з точним, стійким приземленням, застосуванням основних та супутніх фізичних вправ, що характеризуються постійною зміною їхньої темпо-ритмових параметрів, перерозподілом м'язових зусиль, раціональним поєднанням напруження та розслаблення працюючих м'язів, гарними лініями тіла в статичних та динамічних позах (Ю. С. Філіппова, 1994; Н. Г. Безматерних, 2005, 2006; Г. Н. Пшеничникова, Ю. В. Корічко, 2009).

Ефективність змагальної діяльності аеробістів значною мірою визначається хореографічною підготовленістю при високому рівні артистичності. Однак, на думку Є. А. Поздєєва (2006), Н. Г. Безматерних та ін. (2009); А. А. Болякова (2007) до теперішнього часу в теорії і практиці спортивної аеробіки провідне місце займає загальнофізична і технічна підготовка, що забезпечує засвоєння елементів різних груп складності при недостатній увазі до віртуозності і артистичності їх виконання. Недооцінювання ролі хореографічної підготовки призвело до того, що українські спортсмени на Європейських іграх в Баку (2015р.) Зайняли 9-е місце, пропустивши вперед команди країн-учасників чемпіонату.

ВИСНОВКИ. Розвиваючи точку зору провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців, ми прийшли висновку, що змагальна діяльність в видах спорту з високими вимогами до хореографічної підготовки – це специфічно організована форма прояву рухових здібностей, що складають хореографічну підготовленість, вироблених у процесі тренування навичок і мотивованої поведінки, яка спрямована на досягнення максимально можливого спортивного результату в процесі змагань. Виявлено, що хореографічна підготовленість і естетичні показники в чуттєво-наочній формі відображають основні переваги і недоліки виконання композицій. Будь-який техніко-естетичний рух або композиція вправ має безліч властивостей, які складають в цілому їх якість. Однак у кожному випадку оцінки технічних параметрів виконавської майстерності, набувають особливої значущості і викликають найбільший інтерес окремі ознаки, показники, залежно від специфіки спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Батеева Н. П. Анализ соревновательной программы "Акробатика" квалифицированных спортсменов в акробатическом рок-н-ролле / Н. П. Батеева // Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 6. – С. 7-12.
2. Лисицкая Т.С. Хореография в гимнастике / Т.С. Лисицкая. – М.: Физкультура и спорт, 1985. – 176 с.
3. Маняченко Г.В. Основные факторы, обуславливающие успешность соревновательной деятельности квалифицированных спортсменов в фигурном катании на коньках / Г.В. Маняченко // Физ. воспитание студ. творч. спец. – 2003. – №5. – С. 21-28.
4. Морель Ф.Р. Хореография в спорте / Ф.Р. Морель. – М.: ФИС, 1971. – 110с.
5. Начальная двигательная подготовка в спортивной аэробике: учеб.пособ. / Н.Г. Безматерных, Г.П. Безматерных, Г.Н. Пшеничникова. – Омск: СибГУФК, 2009. – 132с.
6. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : [учебник для студ. высших учеб. заведений физ. воспитания и спорта] / В. Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
7. Сомкин А.А. Техническое оснащение специализированного зала для занятий спортивной аэробикой: учеб. пособие / А.А. Сомкин. – СПб.: б.и., 2001. – 39с.
8. Сосина В. Ю. Хореография в гимнастике: учеб. пособие для студентов вузов / В. Ю. Сосина. – К.: Олимпийская литература, 2009. □ 135с.
9. Туманян Г.С. Стратегия подготовки чемпионов: настольная книга тренера / Г.С. Туманян. – М.: Советский спорт, 2006. – 494с.

10. Шипилина И. Хореография в спорте: учебник для студентов / И. Шипилина. – Ростов на Дону: Феникс, 2004. □ 224с.
11. Blume, D.-D. Kennzeichnung koordinativer Fähigkeiten und Möglichkeiten ihrer Herausbildung im Trainingsprozess / D.-D. Blume // Wissenschaftliche Zeitschrift der DHfK. 1998. - № 3. - S. 17-41.
12. Breivik G. Dangerous Play With the Elements: Towards a Phenomenology of Risk Sports // Sport, Ethics and Philosophy, 2011. – vol. 5(3). – pp. 314–330.
13. Claxton, D.B. The missing link in aerobic dance / D.B. Claxton, A.G. Lacy // The journal of physical education, recreation and dance. -1991.-V. 62, №6.-P. 49-52.
14. Cooper, C. Aerobic parameters of exercise as a function of body size during growth in children // J. Appl. / C. Cooper // Physiol. 1984. - Vol. 56, №3. - P. 628-634.
15. Fie J. Leader in World Gymnastics // Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 1985. – vol. 56(3). – pp. 30–31.
16. Kninsch K., Lehrbuch des geraet-und kunstturnens, Technik und methodik in theorie und praxis fuer schute und verein, 1983, 375 s.

Футорний С.М.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена актуальним питанням застосування комплексного підходу щодо визначення явища фізичної реабілітації. Представлено дані стосовно термінологічного змісту поняття «фізична реабілітація», категоріального апарату, короткі історичні відомості, аспекти сучасної підготовки фахівців даної освітньо-професійної галузі, теперішній стан та перспективи розвитку.

Ключові слова: фізична реабілітація, лікувальна фізична культура, наука, фахівець фізичної реабілітації, медицина.

Футорний С.М. Современное состояние и актуальные проблемы физической реабилитации в Украине.

Статья посвящена актуальным вопросам применения комплексного подхода по определению явления физической реабилитации. Представлены данные терминологического содержания понятия «физическая реабилитация», категориального аппарата, краткие исторические сведения, аспекты современной подготовки специалистов данной образовательно-профессиональной области, текущее состояние и перспективы развития.

Ключевые слова: физическая реабилитация, лечебная физическая культура, наука, специалист физической реабилитации, медицина.

Futorny S. Daily status and actual problems of physical rehabilitation in Ukraine. *The article is devoted to current issues, which apply complex approach to the definition of the physical rehabilitation phenomenon. The data concerning the terminology meaning of "physical rehabilitation" categorical apparatus, brief historical information, aspects of modern preparation for specialists on the educational and professional field, the current state and development prospects. Research tasks: to conduct analysis of scientific and methodological literature on the study of the general concept of "physical rehabilitation"; to consider the definition of terminological apparatus, goals, objectives, principles and methods basic means; summarize domestic and international experience of actual trends of physical rehabilitation current state in Ukraine. To achieve the objectives of the research, we used the following methods: analysis and compilation of special scientific and methodical literature, monitoring of information Internet resources, content analysis of theoretical and methodological publications (monographs, textbooks, and methodical materials), a systematic approach. The results showed that physical rehabilitation is part of the complex treatment, which successfully combined with medicinal therapy, physiotherapy and different treatment methods, applying methods promotion, prevention, intervention and rehabilitation, resulting in improved physical, psychological, emotional and social condition of the individual.*

Key words: physical rehabilitation, medical physical culture, science, expert in physical rehabilitation medicine.

Постановка проблеми і її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За останнє десятиріччя тенденції розвитку медицини України характеризуються помірними успіхами становлення реабілітаційного напрямку, цільовим спрямуванням якого було й залишається поетапне, відновне комплексне лікування патологічних процесів, захворювань й ушкоджень організму людини [1, 6]. Загальний термін «реабілітація» має широке змістове розуміння і відображення стосовно багатьох сфер діяльності людини — політичній, юридичній, розумовій, спортивній та інших. Медична сфера визначає даний термін як процес відновлення здоров'я і працездатності хворих та інвалідів [5, 10]. Однак цілісне й змістове розуміння даного поняття, визначеного медичною сферою, безпосередньо виконує фізична реабілітація, спрямована на підвищення якості лікування, запобігання виникненню й розвитку можливим ускладненням при різних захворюваннях і травмах, прискорення відновлення функцій органів і систем, тренування і загартовування організму, повернення працездатності, зменшення ймовірності інвалідизації [1-3, 10]. Слід зазначити, що сьогодні в Україні не в достатній кількості висвітлено та досліджено таке поняття як фізична реабілітація у якості цілісної, загальної теоретичної й практичної системи знань, вмінь та навичок. Необхідність застосування комплексного підходу обумовлює можливість розширення меж застосування сучасних методів дослідження та розгляд поняття «фізична реабілітація» через призму його комплексної систематизації, що потребує перш за все виявлення сучасних тенденцій та розкриття актуальних питань розвитку фізичної реабілітації України [1, 11, 14].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як вказують науковці, сучасний стан нашої держави визначає її пасивну участь у процесі формування, укріплення та збереження здоров'я суспільства, внаслідок чого поширюється індивідуальна